

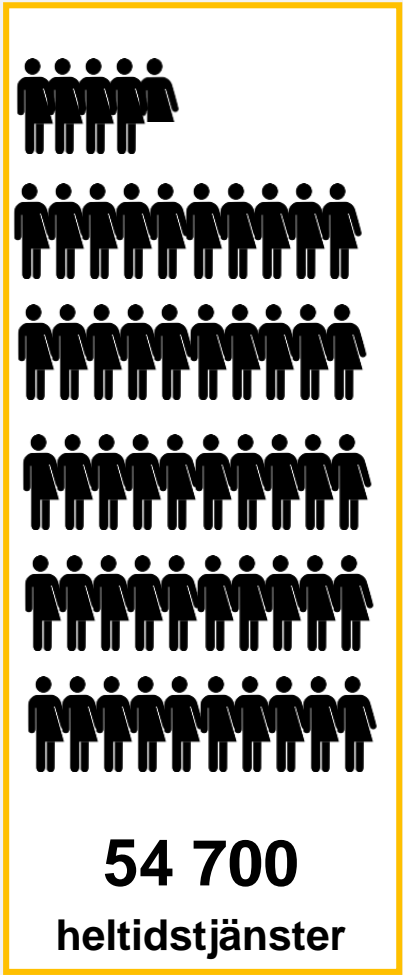
Förebyggande och tidiga insatser för att minska sjukskrivningar

Konferens
2017-09-14

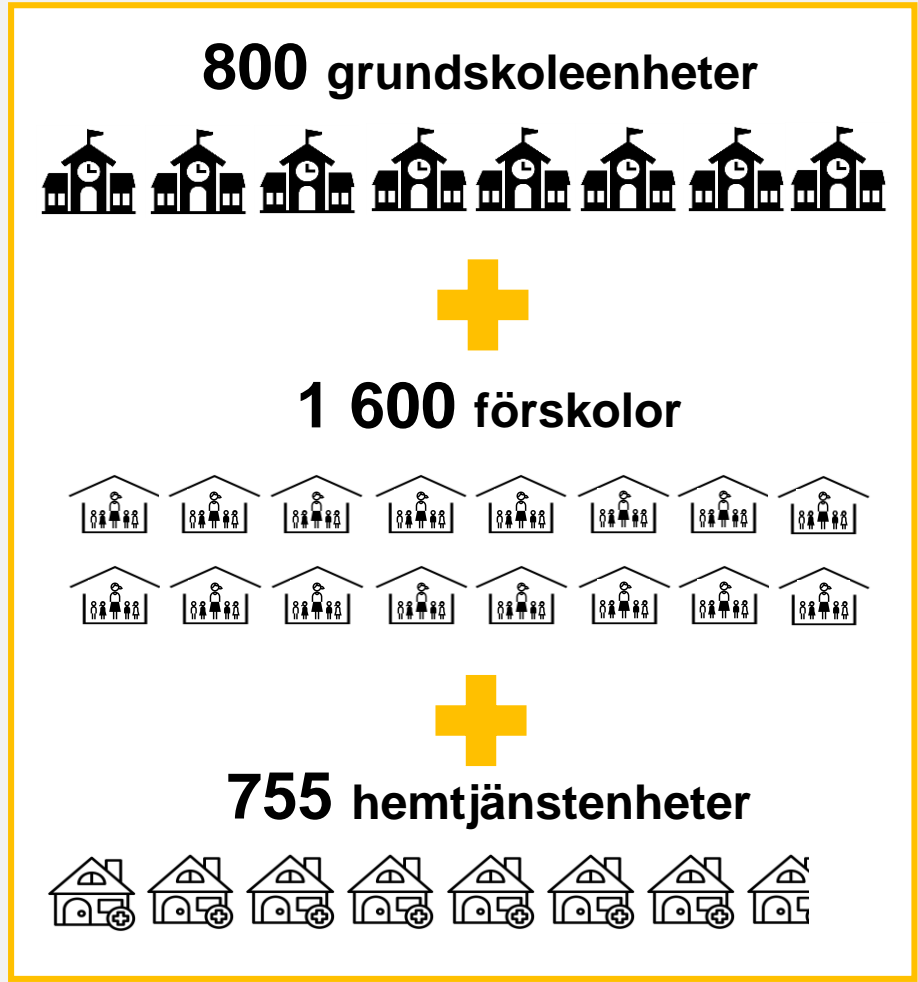
Nationell förstudie sjukfrånvaro

I kommunerna motsvarar sjukfrånvaron 54 700 heltidstjänster inom exempelvis skola och hemtjänst

7,2% =
Sjukfrånvaro
i kommunerna

=

Not: Storlek på enheter för beräkningar: 10 anställda per förskola, 20 anställda per grundskoleenhet och 30 anställda per hemtjänstenhet. Siffror baserade på statistik från skolverket och pilotkommuner

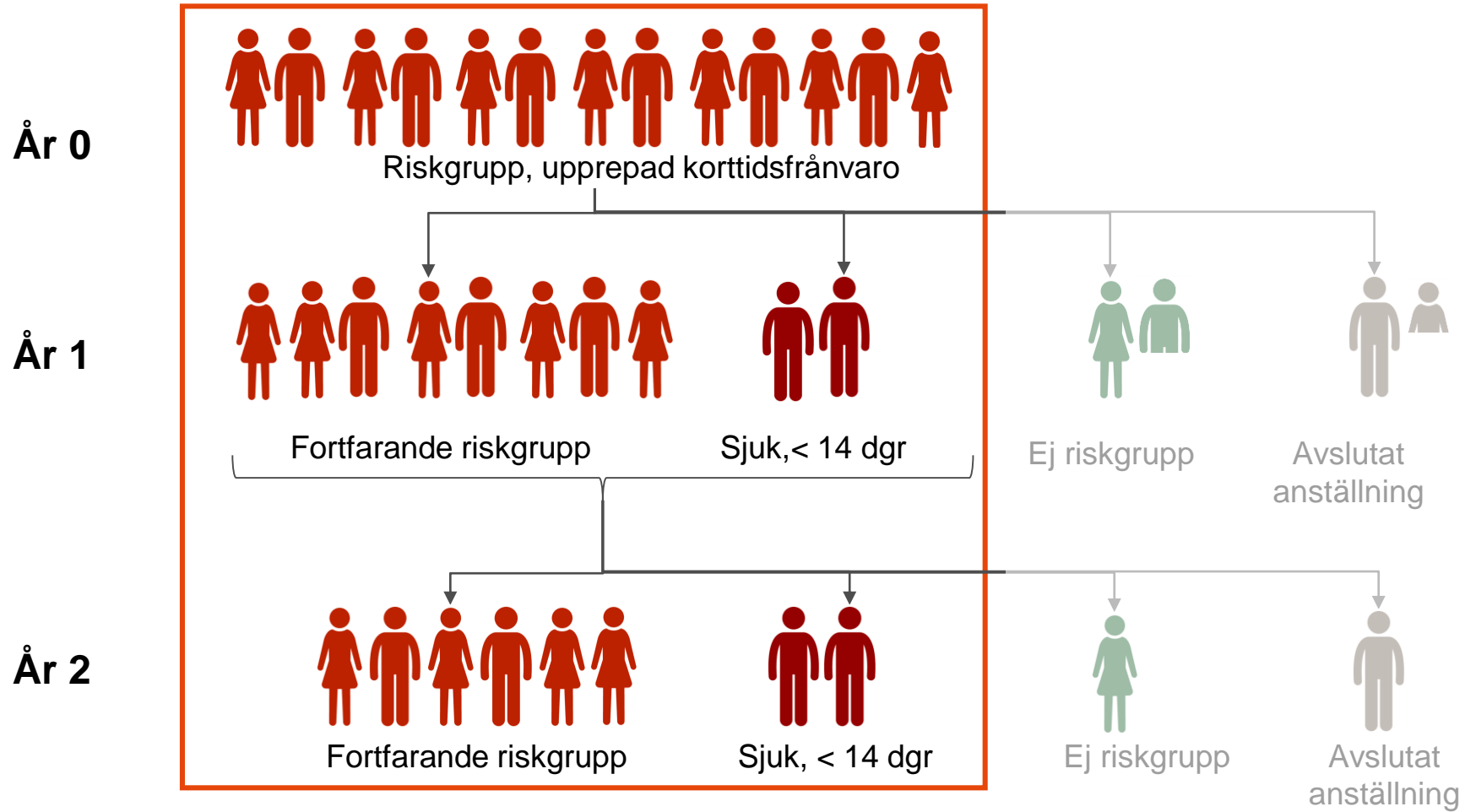
20 % av de anställda står för 75 % av kostnaden för den korta sjukfrånvaron (dag 1-14)

20 % av de anställda står för tre fjärdedelar av kostnaden för sjukfrånvaron dag 1-14.
De är frånvarande 15-20 heltidsdagar per år till en direkt kostnad på 25 000 - 35 000
kronor per anställd.

Total årskostnad för korttidsfrånvaro i de tre pilotkommunerna 2016 var 82Mkr
(Kungsbacka), 78Mkr (Botkyrka) och 23Mkr (Nynäshamn)

Riskgruppen återkommer från år till år

Definition av riskgrupp: Fler än tre frånvarotillfällen på tolv månader

Inom alla förvaltningar finns arbetsplatser med hög korttidsfrånvaro (dag 1-14)

2 dagar per
anställd och år

7 dagar per
anställd och år

13 dagar per
anställd och år

Enheter inom utbildningsförvaltningen

Enheter inom vård- och omsorgsförvaltningen

2 dagar per
anställd och år

5 dagar per
anställd och år

11 dagar per
anställd och år

Förklaringar på individ, arbetsplats och systemnivå

**Stressrelaterad
problematik,
bristande
delaktighet och en
ansträngd privat
situation**

**Obalans mellan
krav och resurser,
svårigheter att få till
ett nära ledarskap**

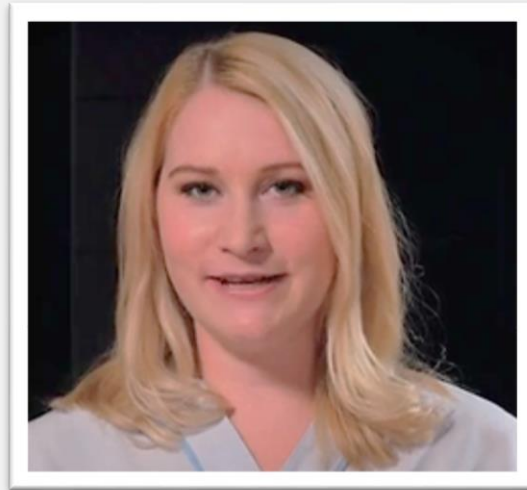
**Brister i arbetssätt när det
gäller att fånga upp och
arbeta med anställda med
risk för ohälsa samt
strukturella utmaningar på
systemnivå**

Över 80 intervjuer med anställda, fackliga, enhetschefer, verksamhetschefer, förvaltningschefer, HR, företagshälsovård, forskare och experter

Potentiella insatser

PRELIMINÄR

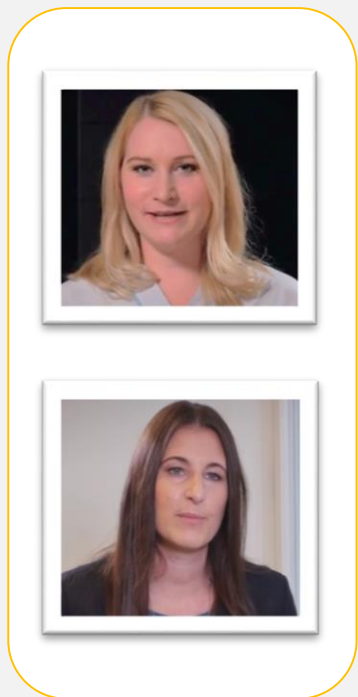
Kombination av systematisk identifiering av risker och behovsbaserat stöd för anställda och chefer med återkoppling till högsta ledning.

Införs genom förändringar av interna arbetssätt och/eller upphandlas från extern leverantör med utfallsbaserade avtal

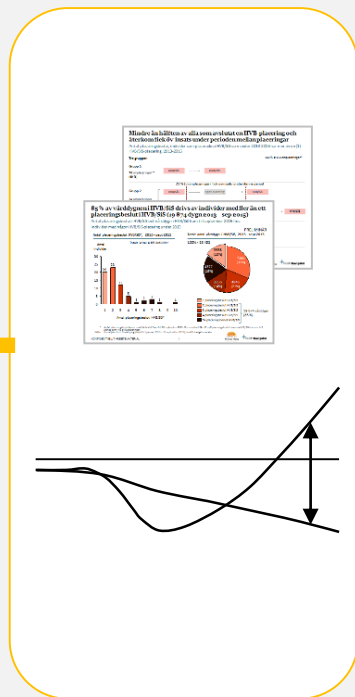

Pågående utvecklingsarbete

1. Insatspaket

2. Stöd till förändring

3. Möjlig extern finansiering

SKL erbjuder de fem kommuner som vill bli bäst på tidiga insatser att vara med

Nationell förstudie sjukfrånvaro

Genomförandeplan

ARBETSMATERIAL

Fas 1 – Nulägesanalys: sep-dec 2017

Fas 2 – Pilottest: jan-dec 2018

Juni

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Identifiera 3-5 intresserade landsting/regioner

Nulägesanalys av sjukfrånvaro, insatser och samverkan i 3-5 landsting/regioner

Utveckla insatser och modell för implementering och utvärdering

Pilottest av insatser i intresserade landsting/regioner

Aktiviteter

- Inbjudan till 3-5 landsting/regioner om att delta i nationell pilot
  - Informera om erbjudandets omfattning och landstings/regioners åtagande
- Krav för deltagande
  - Inriktningsbeslut att delta i pilottest av insatser under 2018
  - Dela statistik på individnivå gällande sjukfrånvaro och vårdkonsumtion
  - Följa upp och utvärdera effekter av insatser med avseende på sjukfrånvaro och vårdkonsumtion

Analys i deltagande landsting/regioner av:

- **Prioriterade målgrupper med risk för långtidssjukskrivning**, ur olika perspektiv:
  - Lidande – vilka har totalt sett störst risk för långtidssjukskrivning?
  - Kostnader – vilka kostar mest?
  - Kompetensförsörjning – vilka är kritiska för att kunna upprätthålla ordinarie verksamhet?
- **Orsaker till långtidssjukskrivning** hos prioriterade målgrupper
- **Gap i befintligt insatsutbud** (rehabilitering, återgång i arbete)
- **Gap i rehabiliteringskedjan**
- **Samarbetet mellan inblandade aktörer (arbetsgivare, primärvård försäkringskassa m.fl.)**

Utifrån nulägesanalys identifieras **6-8 insatser för att minska sjukfrånvaro från arbetsgivarens sida** (som arbetsgivare och vårdgivare).
Erbjudande om att delta i pilottest ges till alla landsting/regioner som får ansökan om att testa insatser.

Exempel

- Rutiner för snabb identifiering
- Rutiner och arbetssätt för koordinering mellan landstinget som vårdgivare och arbetsgivare
- Plan för hållbar återgång i arbete och utifrån överenskommen roll och i samarbete med vårdgivare coaching med fokus på ökad arbetsförmåga
- Uppföljning. Justering och förbättring i samverkan

Pilottest av insatser i intresserade landsting/regioner – stöd till:

- **Införande** i respektive landsting/regioner (rekrytering, utbildning, införande etc.)
- **Implementerings- och förändringsledningsprocess**
- **Uppföljning och utvärdering av insatser**

Leveranser

- Inriktningsbeslut hos 3-5 deltagande landsting

• En rapport per landsting/region innehållande **nuläges- och behovsanalys och identifierade gap och utvecklingsområden i rehabiliteringskedjan**

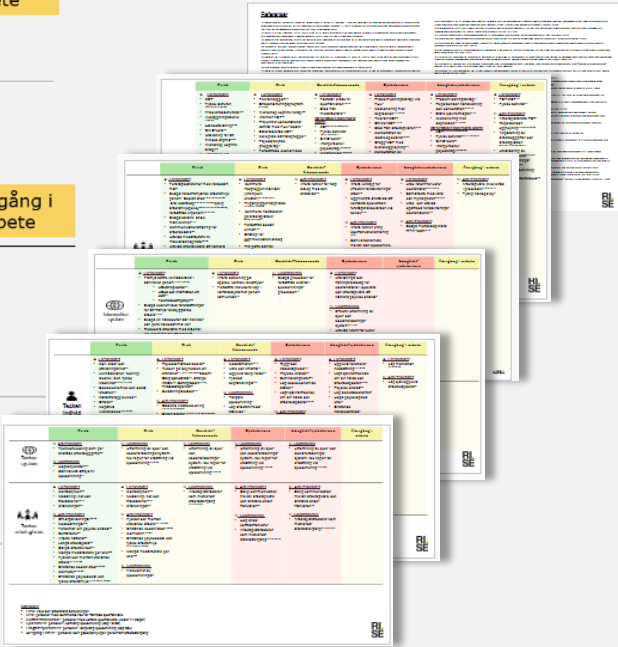
- Projektrapport med
  - **6-8 insatser och leveransmodell**
  - **Uppföljnings- och utvärderingsmodell** för upprepad justering och förbättring i samverkan
  - **Strategi och plan för långsiktig driftsmodell (egen regi från 2019)**
- Detaljerad arbetsplan för fas 2

En nationell förstudie genomförd våren 2017 har utvecklat ett ramverk för gapanalys av rehabkedjan och utifrån detta kartlagt den senaste evidensen i samråd med forskare

Gap-analys avseende rehabiliteringskedjan

Tecken att uppmärksamma	Frisk	Risk	Korttidsfrånvarande	Sjukskriven	Långtids-sjukskriven	Återgång i arbete
						
						
Insatser riktade mot	Frisk	Risk	Korttidsfrånvarande	Sjukskriven	Långtids-sjukskriven	Återgång i arbete
						
						
						
						

Effektiva insatser från vårdgivare respektive arbetsgivare

Andra pågående utvecklingsprojekt

Andra pågående projekt

1. Kollegiala reflekterandes samtalsgrupper – test och effektutvärdering av arbetssättet i samarbete med 12 kommuner, 1 landsting och en region
1. Internet-program med fokus på att förebygga sjukskrivning och underlätta återgång i arbete
2. Effektutvärdering av ReDO metoden i samband med implementering i Region Skåne och Region Jönköpings län
3. Väggen: Filmer och arbetsmaterial [https, film och metodstöd/](https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/film-och-metodstod/)

Titta in på www.uppdragpsyiskhalsa.se

Förstärkt arbetssätt i primärvården för personer med psykisk ohälsa

Ewa Printz, Projektledare

Projektet började med en förstudie 2016

2016

Efter spaning - fem områden att utveckla

Fokus för pilot:

1. Triagering, självskattningar, psykosociala team

Övriga områden:

2. Förebyggande och smarta samarbeten för att minska sjukskrivningar
3. E-hälsa, internetbehandling och självhjälp
4. Samarbete primärvård och psykiatri
5. Primärvårdens arbete med asylsökande och nyanlända

Projektets syfte och mål

Syfte

Öka tillgängligheten till tidiga insatser för personer med psykisk ohälsa i primärvården

Mål

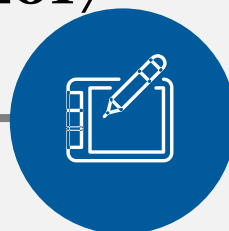
- ✓ Ökad kompetens hos personal
- ✓ Pröva nya arbetssätt
- ✓ Utvecklade metoder för självskattning
- ✓ Utvecklade metoder för triagering
- ✓ Utvecklad uppföljning

12 pilotvårdcentraler utvecklar arbetsätt

2016

Våren
2017

Hösten 2017

Piloter på 12 vårdcentraler i fem landsting

Utformar och testar med stöd av SKL/UPH

- ✓ Triageringsmetoder
- ✓ Självskattningsinstrument
- ✓ Arbetsätt för psykosociala team
- Möjligt att även utveckla eHälsa och samarbete med specialistpsykiatri
- Utgår ifrån behovskartläggning på vårdcentralen

Stöd till pilotvårdcentraler

- ✓ Utbildning i verktyg och metodstöd
- ✓ Processstöd vid implementering och användande av arbetssätten
- ✓ Insamling och analys av statistik vid mätning och uppföljning

Utgår från behov och förutsättningar

- ✓ Behovskartläggning – av vårdcentralens patienter och vårdcentralens egna behov och resurser
- ✓ Varje vårdcentral sätter egna mål och strategi för genomförande
- ✓ Genomförande – utveckla arbetssätt för personer med psykisk ohälsa med hjälp av triagering, självskattning och psykosocialt team
- ✓ Slutsatser – vilka resultat nåddes, lärdomar, spridning
- ✓ Öppet projekt som alla kan följa, info på <https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/vuxna-aldre/primarvard/>

TACK!

Ewa Printz, projektledare Uppdrag Psykisk Hälsa, SKL
ewa.printz@skl.se